

Täysistunto

Keskiviikko 26.10.2016 klo 14.03—19.34

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista sekä varhaiskasvatuslain 13 §:n ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 205/2016 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu

16.12 **Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äskenen keskustelu tutkintojen ja osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä oli myönteinen uutinen koulutuksen kentällä, ja sitä on ehdottomasti myöskin seuraava uutinen, joka erityisesti lämmittää lapsiperheitä.

Opetus- ja kulttuuriministeriössä on valmisteltu hallituksen esitys uudeksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaiksi. Varhaiskasvatuksen maksuja alennetaan. Maksun määrittämisen perusteena olevia tulorajoja korotetaan siten, että pienempien eli kahden ja kolmen hengen perheiden maksut siis laskevat. Muutos helpottaa aivan erityisesti pienituloisia yksinhuoltajaperheitä, joiden maksut alenevat tai jopa poistuvat kokonaan.

Moni lapsiperhe elää tiukilla. Lapsen saaminen sijoittuu elämässä hetkeen, jolloin monia elämän peruspilareita vasta rakennetaan. Usein ollaan työuran alussa, ehkä vasta opiskellaan, hankitaan koti, auto, huonekaluja, lastentarvikkeita. Säästöjä ei useinkaan vielä ole, otetaan lainaa ja lasketaan euroja.

Pienituloisella yhden lapsen yksinhuoltajalla varhaiskasvatuksen kuukausimaksu voi tämän esityksen myötä laskea jopa 85 eurolla kuukaudessa. Tämä edistää työllisyyttä ja tasa-arvoa sekä helpottaa lapsiperheiden taloustilannetta. Kohtuulliset varhaiskasvatusmaksut tukevat perheellisten mahdollisuuksia työssäkäyntiin sekä lisäävät kannustimia ottaa työtä vastaan.

Enimmäismaksuihin ei esitetä korotuksia. Korkein maksu on, kuten nykyäänkin, 290 euroa, ja niin sanottu nollamaksuluokka säilyy, eli kaikkein pienituloisimmille varhaiskasvatus on edelleenkin maksutonta. Kuntien luomia varhaiskasvatuksen aikaan suhteutettuja esimerkiksi tuntiperusteisia asiakasmaksumalleja voidaan edelleen käyttää ja kehittää.

Arvoisa puhemies! Jatkossa yhä useammalla lapsella on mahdollisuus osallistua varhaiskasvatukseen. Lapsi hyötyy varhaiskasvatuksesta monin tavoin. Tutkimusten mukaan siihen osallistuminen esimerkiksi ehkäisee syrjäytymistä, tasaa kotitaustaeroja ja tukee myöhempää oppimista. Tämä esitys antaa yhä useammalle lapselle mahdollisuuden osallistua pedagogisesti vahvaan, laadukkaaseen, jatkuvasti kehittyvään varhaiskasvatukseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

16.15 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Haluan lämpimästi kiittää ministeri Grahn-Laasosta siitä, että tämä esitys on täällä. Olen vakuuttunut siitä, että kun ministeri on joutunut hallitusohjelmassa yhdessä sovittuja hankalia säästöesityksiä puolustamaan, niin on varmasti ministerillekin mieluisa tehtävä ehdottaa myös tällaista muutosta, joka on pienituloisten lapsiperheiden kannalta hyvin tervetullut.

Edellisessäkin keskustelussa puhuttiin kannustinloukuista. Kannustinloukku siis tarkoittaisi tilannetta, jossa ihmisen ei kannattaisi ottaa työtä vastaan, tai työssä olevan ihmisen kohdalla tilannetta, jossa hänen ei juurikaan kannattaisi ottaa uutta haasteellisempaa työtä vastaan, vaikka siitä maksettaisiin jonkin verran enemmän. Ehkä juuri pienituloisten lapsiperheiden kohdalla syntyy kaikkein pahin kannustinloukku, jossa kannustinloukkuun vaikuttaa itse asiassa kolme elementtiä: Jos ihminen siirtyy työelämään, hänen tulonsa paranevat eli hänen verotuksensa kiristyy. Toisaalta, kun ihminen siirtyy työelämään ja tulot paranevat, niin asumistuki usein pienenee tai poistuu. Ja kolmanneksi, kun ihminen siirtyy sosiaaliturvan varasta työelämään ja tulot paranevat, niin pienituloisten lapsiperheiden kohdalla seurauksena on usein vielä päivähoitomaksujen nousu.

Tämä nyt käsiteltävänä oleva hallituksen esitys on todella hyvä ja perusteltu esitys, koska pienentäessään pienituloisten lapsiperheiden päivähoitomaksuja tämä esitys on osaltaan lieventämässä näiden perheiden kannustinloukkuja ja tekemässä työnteosta aina kannattavaa.

16.17 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Lapset aloittavat koulunkäynnin yhä erilaisemmista taustoista. Lapsiperheköyhyyskin on yhä useamman lapsen arkea. Laadukas varhaiskasvatus pystyy tehokkaasti pysäyttämään huono-osaisuuden kierteen ja parantaa lapsen oppimismahdollisuuksia koulutiellä.

Tästä huolimatta Suomessa osallistutaan varhaiskasvatukseen Euroopan heikoimmin. Yli 4-vuotiaista vain 75 prosenttia osallistuu varhaiskasvatukseen, kun Ruotsissa osallistuminen on lähes 96 prosenttia, Ranskassa jopa 100. Onkin selvää, että varhaiskasvatukseen osallistumisastetta myös meillä Suomessa pitäisi nostaa. Paras tapa tämän saavuttamiseksi olisi tarjota kaikille yli 3-vuotiaille maksuton osapäiväinen varhaiskasvatus samaan tapaan kuin esiopetuskin meillä tarjotaan. Näin tehdään jo joka toisessa eurooppalaisessa maassa. Osapäiväisen varhaiskasvatuksen jatkoksi perheen tarpeiden mukaan tarjottaisiin maksullista päivähoitoa. Tämä malli on mahdollista toteuttaa, jos nyt ei aivan kustannusneutraalisti niin varsin pienin kustannuksin, sillä nykyiset päivähoitomaksut, jotka kattavat noin 15 prosenttia päivähoidon kustannuksista, voidaan periä täydentävästä hoidosta. Varhaiskasvatukseen osallistuminen tulee tällä tavoin nostaa eurooppalaiselle tasolle myös meillä Suomessa.

Arvoisa puhemies! Sijoittamalla lapsiin sijoitamme samalla tulevaisuuteen. Kaikkein tuottavin sijoitus on alle kouluikäisten kohdalla, sillä euron sijoitus varhaiskasvatukseen tuottaa OECD:n mukaan 7 euron hyödyn.

On aika lyhytnäköistä, että päiväkotiryhmien kokoa on kasvatettu nyt sillä tavalla, että kolmen aikuisen ryhmässä voi jatkossa olla 24 lasta aiemman 21 lapsen sijasta ja osapäivälapsia jopa 33. Hallitus on mahdollistanut myös kokopäivähoidon rajoittamisen niiden lasten osalta, joiden toinen vanhempi on kotona.

On kuitenkin hyvä ja iloinen asia, että tämä jo aikaisemmin eduskuntaan tuotu päivähoitomaksujen nostaminen on nyt poistettu. Tämä on hyvä päätös. On oikein hienoa, että hal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

litus on kuunnellut oppositiota ja muuta ympäröivää yhteiskuntaa tässä asiassa. Tästä voimme todellakin iloita yhdessä. Kiitokset siitä.

Nyt pitää kuitenkin muuttaa koulutuspolitiikan suuntaa, ja se kannattaa aloittaa koulutien alusta eli sieltä varhaiskasvatuksesta. Maksuton yli 3-vuotiaiden osapäiväinen varhaiskasvatus ohjaisikin perheitä varhaiskasvatuksen käyttöön lapsen edun näkökulmasta ja olisi samalla paljon parempi vaihtoehto kuin subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen. Toivon, että hallitus olisi tässä asiassa aktiivinen ja selvittäisi erilaisia mahdollisuuksia tämän toteuttamiseen. (Ben Zyskowicz: Onko teillä varjobudjetissa rahat tähän?)

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Puheenvuoroja voi pyytää P-painikkeella.

16.20 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatusmaksuista on puhuttu kuluneen vuoden aikana erittäin paljon, ja olen erittäin iloinen siitä lopullisesta muodosta, mihin tämä esitys taipui, että esityksessä päivähoitomaksut laskevat eivätkä nouse. Nyt pienituloisten kahden ja kolmen hengen perheiden asiakasmaksuihin tulee helpotuksia. Tällä kieltämättä on erittäin suurtakin merkitystä sen suhteen, miten kannattaa pienituloisena lähteä vaikkapa sitten työelämäänkin.

Myös osa-aikaisen varhaiskasvatuksen maksu porrastetaan siten, että jos varhaiskasvatus kestää keskimäärin korkeintaan 20 tuntia viikossa, olisi maksu 60 prosenttia kokoaikaisen maksusta eli enintään 174 euroa. Kokoaikaista maksua peritään vähintään 35 viikkotunnin varhaiskasvatuksesta. Jos tuntimäärä on sen sijaan 20:n ja 35:n välillä, voi kunta suhteuttaa maksun toteutuneeseen aikaan. Muutenkin ihan varmasti laajoissa määrin ympäri Suomen ollaan menossa siihen tuntiperusteiseen maksujärjestelmään, josta on erittäin hyviä kokemuksia ympäri maan.

Tämä on mukava lakiesitys niiden monien vaikeiden ja kiristävien toimien joukossa. Toki voi miettiä myös sitä progressiota vielä jatkoakin varten lisää. Mutta tässä vaiheessa täytyy kyllä antaa opetusministerille kiitoksia sitten, että tämä lopulta taipui tällaiseen muotoon. Sekin, että se aukko, mikä tästä tulee kunnille, noin 9 miljoonaa euroa, kompensoidaan kiinteistöveron kautta, on ihan kohtuullisen luova ratkaisu. Kiitoksia tästä esityksestä. Tämä todellakin helpottaa monien pienituloisten arkea ja tilannetta, että saadaan myös lapset erittäin hyvään varhaiskasvatukseen.

16.22 Kimmo Kivelä ps: Puhemies! Minäkin hyvin mielelläni yhdyin täydestä sydämeistäni kiitoksiin, että olemme tässä vaiheessa, että tämä lakiesitys on lähetekeskustelussa ja pöydällämme, vaikka tähän liittyvä prosessi ei välttämättä kovin korkeita tyyli pisteitä ansaitsekaan. Että tässä matkalla nyt kaikkea sälää valitettavasti oli, mutta kokonaisuutena kysymyksessä on kädenojennus lapsiperheille, erityisesti taloudellisesti tiukoilla oleville perheille. Alemmissa tuloluokissa maksut alenevat, mikä on tietysti hieno asia. Ja niin kuin ministeri aivan oikein totesi, juuri elämän ruuhkavuosina, kun lapsia ilmestyy, tehdään hankintoja kotiin liittyen ja kaikkea välttämätöntä, taloudellisesti ollaan kovin tiukilla.

Se on työmarkkinajärjestöjen asia ja kokonaan toisen epistolan paikka, mutta aina välillä tulee mietittyä, kuinka oikeudenmukainen ratkaisu olisi jonkunlainen tarvepalkkaus — että tällaisia käytäntöjä noudatettaisiin enemmän. Mutta todellakin meillä on sinänsä jo laadukas varhaiskasvatusjärjestelmä olemassa. Meillä on korkeatasoiset opettajat, hyvällä ammattietiikalla toimivat opettajat, ja muu henkilökunta. Mutta varhaiskasvatukseen osallistuu meillä todellakin vähemmän kuin monissa verrokkimaissa. Tässä suhteessa meillä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

on kehitettävää. Kyllä minä yhtäältä heitän palloa myös lasten vanhemmille, huoltajille, että pitää rohkeasti vaatia monipuolisempaa (Puhemies koputtaa) ja entistä laadukkaampaa ja sisältörikkaampaa varhaiskasvatusta.

16.24 Mirja Vehkaperä kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomessa on nyt laadukas varhaiskasvatus, mutta toivottavasti myös tulevaisuudessa. Tämä hallituksen esitys varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen tulevaisuudesta on erittäin hyvä kompromissi sille vaihtoehdolle, että olisi jouduttu nostamaan asiakasmaksuja. Hallituksessa on tärkeää nähdä varhaiskasvatus laajasti niin, että on erilaisia hoiva- ja hoitomuotoja valittavina perheiden kulloisenkin tilanteen mukaan. Tämä olkoon mahdollisesti tämän hallituskauden aikana tehtävän uudistuksen, varhaiskasvatusuudistuksen, periaate numero yksi.

On tärkeää muistaa, että kunnat itse päättävät loppuviimein näiden asiakasmaksujen suuruudesta. Ja on tärkeää, että me pohdimme varhaiskasvatuksen reaaliaikaista tuntiperusteiseen asiakasmaksuun siirtymistä kaikin osin, niin että se perheen koko, tulorajat ja käytettävä aika näkyvät siinä asiakasmaksussa aidosti ja oikeasti. Minä itse henkilökohtaisesti haluan kaikin tavoin kannustaa perheitä miettimään sen kulloisenkin hoiva- ja hoitotilanteen sen mukaan, viedäänkö lasta päivähoitoon vai osallistutaanko erilaisiin avoimiin, osa-aikaisiin hoitomuotoihin. Nämä kaikki ovat hyviä, ei ainoastaan se, että ollaan kokopäivähoidossa tai valitaan vain ja ainoastaan varhaiskasvatus perheen ulkopuolella. On tärkeää, että meillä on erilaisia hoiva- ja hoitomuotoja.

Yksi hallituksen esityksen tärkeimmistä asioista on myöskin se, että pienituloisten kahden ja kolmen hengen perheiden asiakasmaksut pienenevät. Tämä tuo liikkumavaraa perheiden taloudelliseen arkeen. Erityisesti yksinhuoltajia on muistettu, ja myöskin sisaralennukset on otettu huomioon, (Puhemies koputtaa) ja nollamaksuluokka säilyy.

16.26 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Zyskowiec aiemmin totesi tässä keskustelussa, niin eduskunnassa on tosiaan tällä viikolla puhuttu paljon kannustinloukuista ja työn vastaanottamiseen liittyvistä esteistä. Tämä hallituksen esitys, joka nyt sisältää päivähoitomaksujen alennuksen pienituloisilta perheiltä, on erittäin merkittävä askel oikeaan suuntaan. Kuten esityksen perusteluista ilmenee, niin perheen päivähoitomaksut laskevat noin 60 eurolla kuussa niissä yksi- tai kaksilapsisissa yksinhuoltajaperheissä, joissa huoltajan bruttotulot ovat noin 2 200 euroa kuukaudessa. Kuten edustaja Kivelä sanoi, niin tämä esitys on erittäin merkittävä kädenojennus monelle työssä käyvälle ja edistää omalta osaltaan myös tulevia työllistämisedellytyksiä, kun palkalla on helpompaa tulla toimeen. Myös suurituloisemmissa yksinhuoltajaperheissä päivähoitomaksut alenevat pääsääntöisesti jonkin verran, ja pieniä maksualennuksia on tiedossa myös pienituloisille perheille, joissa on kaksi työssä käyvää vanhempaa ja yksi lapsi. Huomionarvoista on sekin, etteivät maksut nouse missään tuloluokassa. Kun otetaan lisäksi huomioon esimerkiksi ensi vuoden talousarvioesitykseen liittyvät tuloveronalennukset, niin paranee monen pienituloisen lapsiperheen ostovoima varsin merkittävästi. Kunnat voivat tietysti jatkossa myös päättää periä päivähoitomaksuja, jotka ovat pienempiä kuin laissa määritellyt enimmäismaksut.

Arvoisa puhemies! Kuten monet aiemmatkin puhujat tässä keskustelussa, niin esitän myös omasta puolestani hallitukselle lämpimät kiitokset tervetulleesta lakiesityksestä, joka on osoitus lapsiperheystävällisestä politiikasta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

16.28 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa herra puhemies! Täytyy tietenkin tässä yhteydessä kiittää hallitusta siitä, että se ei lähtenyt toteuttamaan alkuperäistä esitystään korottaa varhaiskasvatuksen ja päivähoidon asiakasmaksuja vaan muutti linjansa ja on nyt hyvällä tavalla kohdistanut asiakasmaksuhelpotuksia nimenomaan pienituloisille lapsiperheille.

Muutama sana päivähoidosta, joka tietenkin on osa tätä asiakasmaksulainsäädäntöä. Laadukas varhaiskasvatus on tutkitusti tehokas keino edistää lasten hyvinvointia. Sen lisäksi, että se tukee kouluvalmiuksia ja elinikäistä oppimista, se on erityisen vaikuttava keino ehkäistä syrjäytymistä ja ylisukupolvista huono-osaisuutta. Varhaiskasvatus tasaa lasten lähtökohdista johtuvia eroja ja luo mahdollisuuksien tasa-arvoa. Valtiovarainministeriölle vuonna 2013 laatimassaan selvityksessä professorit Jorma Sipilä ja Eva Österbacka korostivat, että kansainvälisissä tutkimuksissa varhaiskasvatus on todettu tuloksellisimmaksi ja kustannustehokkaimmaksi keinoksi lasten hyvinvoinnin ja kehityksen varmistamiseksi. Tästä syystä varhaiskasvatukseen kannattaa aina investoida. Tästä syystä onkin ollut todella harmillista, epäoikeudenmukaista ja eriarvoistavaa, että hallitus on kuitenkin rajannut lasten subjektiivista, tasa-arvoista oikeutta varhaiskasvatukseen. Hallitus on jakanut lapset eriarvoiseen asemaan sen mukaan, mikä on heidän vanhempiansa elämäntilanne. Subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen voi johtaa tilanteeseen, jossa perheille tarjotaan osa-aikaista palvelua vähemmän usein. Ryhmäkoot ovat tällöin suuremmat, henkilöstön kelpoisuusehdot vähemmän, ja esimerkiksi ruokailu voi puuttua. Meillä on tästä jo kokemuksia eri puolilla Suomea. Subjektiivinen päivähoito-oikeus on tärkeä erityisesti heikompitasoisille perheille, sillä se tutkimusten mukaan tasaa koulutukseen ja tulotason liittyvää yhteiskunnallista epätasa-arvoisuutta sekä toimii ennaltaehkäisyä olemissa olevien ongelmien syvenemiseen. Tästä syystä se, että hallitus nyt helpottaa pienituloisten työssä käyvien vanhempien mahdollisuutta saada lapsille päivähoitoa entistä edullisemmin, on sinällään hyvä asia, mutta tämä ei kuitenkaan kohdistu kaikille yhdenvertaisesti, tasa-arvoisesti.

Euroopan unionin komissio on kerännyt raporttiin tietoja varhaiskasvatuspalveluiden merkityksestä ja vaikuttavuudesta. Siinä todetaan muun muassa, että edullisuus on keskeinen palveluiden saatavuuteen liittyvä tekijä. Tämä koskee etenkin niitä lapsia, joilla on eniten palveluiden tarvetta, kuten usein esimerkiksi pienituloisten perheiden lapsilla. Enemmistö Euroopan maista tarjoaa lapsille vähintään yhden vuoden maksutonta varhaiskasvatusta ennen oppivelvollisuuden alkua. Noin puolessa Euroopan maista varhaiskasvatus on ilmaista 3 vuotta täyttäneille lapsille aina oppivelvollisuuden alkuun saakka. Suomessa asiakasmaksut ovat huomattavasti korkeampia kuin Euroopassa keskimäärin, ja Suomi on poikkeus Euroopassa, sillä se ei tarjoa maksutonta varhaiskasvatusta alle kouluikäisille lapsille. Myös Ruotsi, johon me usein vertaamme itseämme, tarjoaa maksutonta varhaiskasvatuspalvelua 15 tuntia viikossa jokaiselle lapselle riippumatta siitä, ovatko perheen vanhemmat työelämässä vai eivät. Tästä syystä toivon myös itse, että me täällä lähtisimme yhdessä kehittämään varhaiskasvatuksen asiakasmaksumallia eurooppalaiseen suuntaan, vaikka vaihteittain, ja vastaavalla tavalla kuin Ruotsissa ja Euroopassa siirtyisimme maksuttomaan varhaiskasvatukseen 3 vuodesta alkaen.

16.33 **Ben Zyskowiec kok:** Arvoisa herra puhemies! Haluan yhtyä niihin puheenvuoroihin, joita esimerkiksi edustajat Kivelä, Vehkaperä ja nyt edustaja Kiljunen ovat pitäneet siitä, että Suomessa on aivan erinomainen ja hyvä lasten varhaiskasvatusjärjestelmä ja lapsemme saavat todella hyvää hoitoa ja kasvatusnäkökulmaa nykyisessä järjestelmässä näissä päiväko-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

deissa. On myös mielestäni hieno asia, että eduskunta on yksimielisesti tässä keskustelussa kiittänyt tätä hallituksen hyvää esitystä. Toisaalta, ei täällä salissa näytä ketään esimerkiksi vihreätä tai vasemmistoliittolaista olevankaan. He ovat tietysti tuolla somessa viestimässä sitä, miten Sipilän hallitus kaikissa käänteissä hakkaa lapsiperheitä ja vie lapsilta tikkariinkin suusta.

Tässä yhteydessä haluan sanoa muutaman sanan perhevapaista, mihin keskustelussa myös muun muassa edustaja Vehkaperä viittasi. Mielestäni on tärkeää, että kunnioitetaan perheiden valinnanvapautta, edistetään tasa-arvoa ja myös edistetään naisten työelämään osallistumista. Ja näiltä pohjilta hallitus on ymmärtääkseni käynnistämässä valmistelua, joka johtaa perhevapaiden uudistamiseen, tähän ainakin pääministeri Sipilä viittasi viime sunnuntaina pääministerin haastattelutunnilla. Toisaalta myös hallitusohjelmassa on kirjaus siitä, että hallitus tarkastelee kriittisesti kaikkia niitä järjestelmiä, jotka merkitsevät sitä, että työikäiset ja työkykyiset ihmiset olisivat pitkään poissa työelämästä. Toivotan tälle perheudistusvalmistelulle menestystä.

16.35 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Todella EU:n komission raportin mukaan varhaiskasvatuspalveluiden edullisuus on keskeinen palveluiden saatavuuteen liittyvä tekijä, ja tämä koskee etenkin niitä lapsia, joilla eniten on palveluiden tarvetta ja juuri näitä pienituloisempien perheitten lapsia. Tämä hallituksen esitys todella helpottaa pienituloisten perheiden lasten varhaiskasvatukseen pääsyä, ja se on erinomainen asia. Yhdyn myös näihin lukuisiin kiitoksiin tässä salissa, joita olemme kuulleet. Tämä on erinomainen esitys.

Tämä esitys nimenomaan helpottaa kahden ja kolmen hengen perheitä: alentaa maksuja ja sitten parantaa työnteon kannustimia näiden perheiden osalta.

Edustaja Vehkaperä otti esille tuntiperusteisen laskutuksen, ja tästähän on hyviä esimerkkejä olemassa Suomessa. Nämä kokeilut eri kaupungeissa olisi hyvä ottaa huomioon tulevaisuudessa muutoksissa ja ehkäpä siirtyä yleisestikin Suomessa tuntiperusteiseen laskutukseen. Esimerkiksi Liperistä on hyviä esimerkkejä siitä, kuinka aivan merkittäviä rahasummia on säästetty tällä tuntiperusteisella laskutuksella.

Tämä parantaa tasa-arvoa, ja kuten tässä on todettu, laadukas varhaiskasvatus meillä on Suomessa onnenamme, ja tämä on myös satsaus suuresti varhaiskasvatukseen. Varmastikin tiedämme hyvin, kuinka pieni summa varhaiskasvatukseen tuo suuria, moninkertaisia summia taas sitten toisaalla. Tämä on hyvää terveys-, sosiaali-, liikunta-, koulutus- ja alkoholipolitiikkaa samalla, kun satsaamme varhaiskasvatukseen.

16.38 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Parin tunnin ajan ennen tätä keskustelua keskusteltiin työllistymisestä ja viitattiin monta kertaa näihin kannustinloukkuihin, ja nyt meillä tässä sitten yhtä kannustinloukkua täällä pienennetään, eli annetaan mahdollisuus siihen, että pienituloisissa perheissä voidaan tehdä se valinta, että lähtee töihin ja laittaa lapsen sitten tuonne varhaiskasvatuksen palveluihin.

Mutta minä korostan sitä, että perheillä pitää olla aito valinnanmahdollisuus siitä, hoidetaanko lasta kotona ja osallistutaan sitten avoimiin toimintoihin vai viedäänkö lapsi sitten päiväkotiin. Itse olisin kyllä halunnut aikoinaan olla enemmän lapsen kanssa kotona, mutta se ei ollut mahdollista.

Tämä on kuitenkin aivan loistava kädenojennus nyt lapsiperheille, pienituloisimmille lapsiperheille. Kun tiedetään, että talouden reunaehdot ovat sangen tiukat, niin nytten tulee

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

tällainen kädenojennus. Ministeri on varmasti iloinen tästä, kun sai esitellä tällaisen ehdotuksen, mutta kyllä sivistysvaliokunnan jäsenenäkin olen riemumielin tätä esitystä sitten siellä kuuntelemassa ja asiantuntijalausuntoja. Ne aikaisemmat vastaavaan asiaan, mitä me muutamia kuukausia sitten kävimme läpi, olivat sangen surullisia.

Mutta se minua vähän hämmästyttää, että miksi se nähdään niin suurena ongelmana, että joku esitys viedään takaisin tai sitä muutetaan. Minä näen vain, että se asia jalostuu ja menee parempaan suuntaan. Eikö siitä pitäisi iloita, että asiat menevät parempaan suuntaan?

16.39 Lea Mäkipää ps: Haluan myös kiittää tästä, että tämänlaatuinen hallituksen esitys on nyt tässä lähetekeskustelussa.

Tarkoituksenahan on edistää varhaiskasvatuksen saatavuuksia, kuten täällä on kuultu, maksuja alentamalla. Maksut määräytyvät edelleen perheen koon, tulojen ja varhaiskasvatusajan perusteella, ja mikä mukavaa, hallitus yksimielisesti on sitä mieltä ollut, että pienituloisten maksuja lasketaan. Toisesta lapsestahan maksu olisi enintään 90 prosenttia ensimmäisen lapsen kokonaisaikaisesta maksusta ja toisen lapsen enimmäismaksu olisi enintään 261 euroa.

Hallituksen esityksessä kahden ja kolmen hengen perheiden tuloarvoja nostetaan. Sitten katsoin, että Tilastokeskuksen mukaan tällä hetkellä 71 prosentilla on yksi alle 7-vuotias ja vastaavasti 21 prosentilla on kaksi alle 7-vuotiaista lasta, että tuntuu, että täällä maassamme tämä syntyvyys on kyllä huomattavasti pieni. Mitenkä siihen saadaan parannusta?

On mielenkiintoista ja hyvää todeta, että meidän tyttömme ja poikamme saavat tällaista hyvää, laadukasta varhaiskasvatusta päiväkodeissa. Tietysti niiden lapsia, jotka eivät lapsia sinne vie, myös kotona opetetaan. Ollaan sitten kotona tai päiväkerhoissa, niin ainahan pitäisi ottaa lasten huomiot, mielipiteet esille, ettei niitä jyrkästi torjuta, ja lapsella pitäisi olla aina osallistumismahdollisuus, ja sitten kun jotain asiaa suunnitellaan, sitä suunnitellaan myös lapsen ehdoilla. Meidän pitäisi aina vanhempien, missä sitten kohtaammekin näitä pieniä lapsia, olla heidän ajatuksistaan todella (Puhemies koputtaa) kiinnostuneita. Jokainen lapsi on erilainen, niin kuin me aikuisetkin, ja sekin pitää ottaa huomioon.

16.42 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! Pidän suomalaista varhaiskasvatusjärjestelmää, suomalaista päivähoitoa, oikein hyvänä järjestelmänä. Se mahdollistaa monia positiivisia asioita, sen, että molemmilla vanhemmilla on mahdollisuus olla työelämässä mukana, viedä työuraansa eteenpäin, toisaalta mahdollistaa myös pienille lapsille varhaisella ikää sosiaalisten taitojen kehittämisen erilaisissa ryhmissä ja sitten toisaalta myöskin alkavaan peruskouluun valmentautumisen. Haluan kuitenkin korostaa, että se nimenomaisesti mahdollistaa näitä asioita eikä suomalaista varhaiskasvatusta, meidän päivähoitojärjestelmäämme, tule nähdä myöskään ainoana tai välttämättömänä edellytyksenä sille, etteikö näitä samoja taitoja voisi oppia myöskin jotakin muuta kautta.

Perheillä on hyvin erilaisia tilanteita. Joissakin perheissä katsotaan ja koetaan, kun on vaikka iso lapsiluku, että on ihan hyväkin ratkaisu, että toinen vanhemmista on kotona, tai saatetaan todeta, että lasten päivähoito sen aikaa, kun vanhemmat ovat töissä, toteutetaan vaikkapa viemällä lapset hoitoon isovanhemmille tai jollekin muulle sukulaiselle, ja kaikki tällaisetkin vaihtoehdot ovat aivan hyviä. Ei meidän suinkaan pidä puheissamme antaa sellaista kuvaa, etteivät perheet itsekin monissa tapauksissa kykenisi antamaan niitä valmiuksia lapsille, joita varhaiskasvatus ohjatussa muodossaan tarjoaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

Näen tärkeänä, että suomalaisilla perheillä säilyy aito valinnanmahdollisuus eikä myöskään sellaisia vanhempia ja perheitä, jotka päättävät valita toisin, tässä keskustelussa syyllistetä. Varhaiskasvatus mahdollistaa, sen ei kuitenkaan tule olla ainoa yhteiskunnallisesti hyväksytty vaihtoehto.

16.44 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! On hyvä jatkaa tuosta edustaja Rydmanin hyvästä puheenvuorosta, sillä tämä keskustelussa oleva hallituksen esitys on hyvä. Se antaa erilaisille perheille enemmän mahdollisuuksia tehdä päätöksiä ottaen huomioon perheiden erilaiset lähtökohdat ja erilaiset työ- ja elämäntilanteet. Esitys edistää sitä työelämän tasa-arvoa, lapsiperheiden ostovoimaa ja parantaa lapsien mahdollisuutta osallistua varhaiskasvatukseen.

On tärkeää, että tämä laki säätää kunnan järjestämästä päiväkotij- ja perhepäivähoidosta perittävistä asiakasmaksuista mutta kuitenkin niin, että muusta kunnan järjestämästä varhaiskasvatuksesta, esimerkiksi kerhotoiminnasta tai muusta avoimesta toiminnasta, kunta voi edelleen itse päättää, periikö asiakasmaksuja. On hyvä ja oikeudenmukaista, että maksu määräytyy sen perheen koon ja tulojen ja varhaiskasvatuspäivien perusteella porrastetusti. Toki esityksessä ehdotetaan maksun määrittämisen perusteena olevia tulorajoja korotettavaksi siten, että pienempien eli kahden ja kolmen hengen perheiden kohdalla varhaiskasvatuksen asiakasmaksut alenevat. Muutos helpottaa erityisesti pienituloisen yhden ja kahden lapsen yksinhuoltajan varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja.

Mitä tulee keskustelussakin esiin nostettuun tuntiperusteiseen laskutukseen, sitä on ainakin Oulussa kokeiltu viime syksystä lähtien muutamissa päiväkodeissa. Se on hyvä, että sitä kokeillaan. On kuitenkin tärkeää myöskin tiedostaa se varhaiskasvatuksen ammattilaisten esiin tuoma huoli, etteivät vanhemmat tekisi nopeita päätöksiä päivittäisistä lapsen hoidon tuntiajoista pelkästään taloudellisin perustein.

Vielä loppuun kiitokset ministeri Grahn-Laasoselle tästä järkevästä esityksestä.

16.46 Mirja Vehkaperä kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kiljunen otti omassa puheenvuorossaan esille hallituksen päätöksen subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaamisesta, ja totta, se tehtiin, mutta jokaisella lapsella on edelleen oikeus 20:een varhaiskasvatusviikkotuntiin. Tämä on lakiin perustuva tuntimäärä, ja sitä pitää noudattaa. Mutta on poikkeuksia, milloin lapsella on oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen, erityisesti silloin, kun vanhemmat tai muut huoltajat työskentelevät kokoaikaisesti taikka opiskelevat, toimivat yrittäjinä tai ovat omassa työssä päätoimisesti. Myöskin oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen myönnetään silloin, kun se on lapsen kehityksen tai tarpeen tai perheen olosuhteiden takia tarpeellinen.

Pidän tärkeänä sitä, että meillä varhaiskasvatuksessa laajasti mielletään erilaiset hoiva- ja hoitomuodot varhaiskasvatuksen toteuttamiseen. Siis päivähoito-oikeuden, joka voi myös olla kokopäiväinen tai osapäiväinen, lisäksi pidetään rinnalla avoimen varhaiskasvatuksen, kerhotoiminnan, kolmannen sektorin tarjoamat varhaiskasvatuspalvelut, puhumattakaan siitä, mitä aidosti ja oikeasti laadukasta ja hyvää varhaiskasvatusta perheissä vanhemmat lasten ensisijaisina huoltajina pystyvät omille lapsilleen antamaan. On tärkeää, että me kehitämme varhaiskasvatuspalveluita erilaisin muodoin perheen kulloisenkin tilanteen mukaan. Valinnanvapaus pitää säilyä, ja vanhempien kasvatusvastuuta pitää tukea.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

16.48 **Anders Adlercreutz r:** Värderade talman! Kuten edustaja Parviainen sanoi, tämä on loistava kädenojennus. Sen enempää siitä vitsiä vääntämättä voi sanoa, että hienoa, jos olemme pystyneet tässä käänöksessä edes hieman avittamaan.

Edustaja Zyskowicz otti puheeksi vanhempainvapaiden uudistuksen, ja se on ehdottomasti seuraava askel tässä. Viime vuonnahan ministerit Grahm-Laasonen ja Toivakka yrittivät nostaa asian puheeksi. Silloin ulkoministeri totesi, että täällä tehdään perussuomalaisista perhepolitiikkaa. Myöhemmin asian nostivat esille edustajat Sarkomaa, Sirén, Grahm-Laasonen toisen kerran, ja taisi edustaja Saarikkokin ottaa asian puheeksi tässä ihan hiljattain. Silloin sanottiin ulkoministerin suulla, että mitä kotiaidin vihaa tämä nyt on.

Itse en pysty yhdistämään sitä, että yrittää parantaa naisten asemaa työmarkkinoilla, minkäänlaiseen vihaan, ja ottaen huomioon, että hallituksella on tavoite nostaa työllisyysaste 72 prosenttiin, tämä olisi aivan looginen askel. On kyse vanhempainvapaasta, on toki kyse myöskin kotihoidon tuesta, joka on hyvinkin poikkeuksellinen järjestely noin niin kuin pohjoismaisessa mittakaavassa.

Toinen asia, mikä erottaa meidät muista Pohjoismaista, on luonnollisesti korkeat päivähoitomaksut ja myöskin matala osallistuminen varhaiskasvatukseen noin yleensä. Kun näitä asioita nyt viedään eteenpäin toivon mukaan kaikkien hallituspuolueiden, miksei oppositionkin, voimin, niin voisi vaikka katsoa RKP:n varjobudjettia, jossa on otettu nyt 6+6+6-malli sekä ilmainen neljän tunnin varhaiskasvatus ikävuodesta kolme eteenpäin. Se on yksi malli, joka toki tuo lisäkustannuksia. Toinen kustannusneutraali malli on SAK:n malli, jota toivon, että hallitus tarkastelee tarkasti. — Kiitos.

16.50 **Marisanna Jarva kesk:** Arvoisa puhemies! Tänään käydään tärkeitä keskustelua siitä, miten erityisesti naiset pääsevät työmarkkinoille paremmin, ja tämä varhaiskasvatus tietysti liittyy siihen. On erittäin hyvä, että tässä hallituksen esityksessä on pidetty koko ajan mukana pienituloisten perheiden varhaiskasvatusmaksujen alentaminen. Tämä on ollut erittäin tärkeää alusta lähtien, että siellä voidaan helpottaa työllistämistä ja pystytään sitten näitten pienituloisten perheitten taloudelliseen tilanteeseen vastaamaan tänä tiukkana taloudellisena aikana.

Jos keskustellaan tästä päivähoito-oikeuden rajaamisesta, edelleenkin kaikilla perheillä ja lapsilla on oikeus 20 tuntiin viikossa varhaiskasvatusta ja kaikilla niillä lapsilla, jotka tätä hoitoa tarvitsevat kokopäiväisesti, on siihen edelleen oikeus. On erittäin hyvä, että perheitten kanssa käydään nyt paremmin keskustelua siitä, onko heillä sitten enemmän avun tarvetta. Tätä keskustelua käydään, eivätkä perheet jää yksin tässä tilanteessa, vaan tätä keskustelua käydään nyt paljon aktiivisemmin. Se on hyvä asia.

Sitten tästä ylipäätänsä, että Suomessa kyllä miehiä pitää saada enemmän kotiin hoitamaan lapsia. Se on myös miehillä yleensä tahtotila, mutta perheitten taloudellisen tilanteen takia se ei useinkaan ole mahdollista. Valintoja pitää tehdä. Esimerkiksi omassa perheessäni meidän perheen isä on käyttänyt suurimman osan näistä perhevapaista meidän 2- ja 4-vuotiaitten lasten kanssa ja on pidetty sitä hyvänä mallina. Mutta on sanottava, että taloudellisesti tähän ei kyllä kannusteta tällä hetkellä. Sen takia perhevapaa uudistus pitää tehdä kunnolla. Se pitää tehdä ensi kaudella yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa, on mietittävä ansiosidonnaisen vanhempainrahakauden uudistamista. Pitää miettiä, koska tämä ei ole pelkästään hallituksen asia tai eduskunnan asia päättää näistä. Tämä on työmarkkinoitten kanssa hyvinkin pitkälti tehtävä. (Puhemies koputtaa)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

Pitää myös erottaa, miten hoidetaan alle 3-vuotiaita lapsia, kun puhutaan kaikista lapsista. Tässä on myös eroa. Asiantuntijat sanovat, että alle 3-vuotiaitten lasten osalta ei ole mitään erityistä hyötyä viedä ulkopuoliseen hoitoon. (Puhemies koputtaa) Pitää myös erottaa tämä eri ikäluokista keskusteltaessa.

16.52 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Kun täällä on nyt keskusteltu myös tästä lapsen oikeudesta päivähoitoon ja sen rajaamisesta, niin valitettavasti eri puolilla Suomea on nyt jo voitu todeta se, että ne perusteet ja määrittelyt, milloin tämä rajausta toteutetaan ja millä kriteereillä se tehdään, vaihtelevat eri puolilla. Valitettava tosiasia on myös se, että siitä on tullut myös yksi kuntien säästökohde. Sitä kautta, kun rajataan päivähoito-oikeutta, ryhmiä kasvatetaan, henkilöstöä pienennetään, tämä on ollut myös yksi tapa, millä kunnat säästävät. Valitettavasti näin on myös meillä Etelä-Karjalassa ja näin myös monessa muussa kunnassa.

Mutta sitten toinen asia on se, että meillä on eri tutkimusten perusteella jo todettu viimeksi tänään sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, että lapsiperheköyhyys on jälleen kasvussa. Siltä osin, kun me katsomme tätä päivähoitoasiakasmaksua, on hieno asia, että näiltä kaikkein pienituloisimmilta ne asiakasmaksut ovat todella pieniä tai sitten ne ovat nollalla. Mutta tosiasia on myös se, että kun ne katsotaan bruttotuloista, niin se todellinen nettotulo, joka perheelle jää käyttöön, on kuitenkin erilainen. Sen lisäksi, kun otetaan vielä lapsiperheen normaalit kulut, asumiskulut, liikkumiseen liittyvät kulut, mahdollisesti opintolainat, sitten perheen normaaliin elämään liittyvät kulut, niin sillä nettotulolla, joka jää myös sitten tämän asiakasmaksun maksamiseen, lapsiperheet ovat todella tiukoilla siinä vaiheessa, kun lapset ovat pieniä. Tästä syystä näkisin, että meidän pitäisi lähteä entistä vahvemmin eurooppalaiseen suuntaan, jossa lapsille tarjotaan ja perheille tarjotaan maksuton varhaiskasvatus kaikille. Katsotaan vaikka vaihteittain siitä, että yli 3-vuotiaasta asti, kuten Ruotsissa ja monissa muissa eurooppalaisissa maissa.

16.54 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Olin juuri viime maanantaina keskustelemassa Vaasassa koulutuskaffeella varhaiskasvatuksesta varhaiskasvatuksen ammattilaisten kanssa. Ja heillä oli aikamoinen huoli siitä, että nyt myöskin näitä mitoituksia on muutettu varhaiskasvatuksen puolella: entistä vähemmän henkilökuntaa ja entistä suurempia ryhmiä. Ja nyt tulee tämä tilanne, että osa lapsista on osan päivää ja osa on koko päivän, niin siellä ovet käyvät niin kuin saluunanovet, että osa menee ulos, osa tulee sisään. Lapsilla ei ole semmoista tiettyä omaa ryhmää, minkä kanssa ryhmäytyä, vaan osapäivälapset tulevat sinne kokopäivälasten kanssa joksikin aikaa ja sitten lähtevät pois. No, lapsissa tämä herättää tietysti sitä, että "miks mun pitää olla täällä" ja toinen sanoo, että "miks mä en saa olla täällä". Että kumpi on parempi sitten? Tietenkään tästä en edes halua keskustella. Mutta ajattelin tuoda nämä terveiset. Ja nyt, kun tämä varhaisopetus on myöskin mukana tässä varhaiskasvatuksessa, niin siellä kannettiin kovasti huolta henkilökunnan koulutuksesta ja siitä koulutustaustasta. Meillähan lastentarhanopettajien lisäksi kelpoisuusvaatimukset täyttävät sosionomit (amk), sosionomit (yliopisto) ja myöskin sosiaalikasvattajat, mutta näitten kaikkien koulutus on hieman erilainen. Ja vielä yksi asia, josta he kantoivat huolta, on se, että kun nyt on niin paljon erityislapsia päiväkodeissa, niin se olisi päiväkodin henkilökunnan ja lastentarhanopettajien mukaan hyvä ottaa myöskin huomioon, koska heillä kaikilla ei ole sen sortin koulutusta, että voidaan sitten olla näitten erityislasten kanssa myös ja esimerkiksi huolehtia vaikkapa insuliinin saannista, jos niin tarvitaan. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

16.56 Outi Mäkelä kok: Arvoisa puhemies! Tämä esitys on erittäin positiivinen, ja tässä todellakin edistetään työelämän tasa-arvoa ja lapsiperheiden ostovoimaa ja parannetaan lasten mahdollisuutta osallistua varhaiskasvatukseen, mitkä ovat kaikki erittäin merkittäviä asioita. Tässä suoranaisesti varhaiskasvatusmaksuja alennetaan, erityisesti pienituloisten yksinhuoltajien kynnys ottaa vastaan työtä madaltuu, ja se on erittäin tärkeää.

Kun tässä keskustelussa on puhuttu tästä perhevapaaudistuksesta, niin olen kyllä sitä mieltä henkilökohtaisesti, että mitään syytä lykätä asian valmistelua ja selvitystä seuraavalle kaudelle ei ole. On kaikki perusteet pistää uudistustyö käyntiin tällä kaudella. Ja erityisesti tästä kotihoidon tuesta pitää voida keskustella huomioiden nykyajan työelämän tarpeet ja päästä tästä meidän agraariajattelusta nykypäivän ajatteluun. Mielestäni perhepolitiikka on meillä Suomessa jämähtänyt vanhempainvapaiden osalta johonkin menneeseen maailmaan, mikä ei enää tue sitä, että vanhemmuutta voitaisiin jakaa tai että lisättäisiin tasa-arvoa työelämässä tai että ylipäättään edistettäisiin työllisyyttä. Näiden tavoitteiden vuoksi perhevapaaajärjestelmän uudistus pitää käynnistää tällä kaudella.

16.57 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Puolipäivähoito parikymmentä tuntia viikossa on riittävä määrä varhaiskasvatusta, samoin kuin se on riittävä määrä alakoululaisellekin. Yllättävän monissa perheissä on kuitenkin erityisiä syitä, esimerkiksi mielenterveysongelmia, minkä takia pidempi hoitopäivä on perusteltu, vaikka isä tai äiti onkin kotona. Lain mukaan tosiaankin kokopäivähoitoa kuuluu silloin edelleenkin saada, vaikka nyt tätä oikeutta onkin rajoitettu. Mutta ongelma on nimenomaan siinä, kuinka sellaisen perheen voimavarat riittävät kokopäivähoidon hakemiseen silloin, kun ne voimavarat ovat muutenkin vähissä. Toteutuuko enää lapsen etu?

Ja tämä on se suuri ongelma, mikä tähän subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittamiseen liittyy. Ja tosiaankin tässä käy sillä tavalla, että koulutuksellinen tasa-arvo vaarantuu, koska näille perheille saatetaan vielä sitten sen lisäksi, että tätä oikeutta rajoitetaan, tarjota osa-aikaista päivähoitoa vähemmän ehdoin, esimerkiksi suuremmissa ryhmissä, niin kuin esimerkiksi tässä edustaja Tolppanen totesi. Perheen tilanteen muuttuessa lapsi saattaa joutua jopa vaihtamaan ryhmää, mikä ei ole hyväksi lapsen kehitykselle. Kustannussäästöjen aikaansaaminen subjektiivista oikeutta rajaamalla on koulutuksenjärjestäjältäkin saatujen tietojen mukaan jopa kyseenalaista. Pelkkää haittaa siis lapsille, mutta ei edes säästöä.

16.59 Mirja Vehkaperä kesk: Arvoisa puhemies! Jos varhaiskasvatuksesta halutaan joi-
tain säästöjä hakea kuntatasolla, niin juuri tämän kokopäiväisen päivähoiton pilkkominen osiin on yksi tapa miettiä sitä, voiko kunta järjestää esimerkiksi kerhotoimintaa pienille lapsille. Oulussa on sellainen malli, jossa varhaiskasvatusta annetaan 0—5-vuotiaille kerhotoimintana 2—3 kertaa viikossa ja noin kolme tuntia kerrallansa ja se on maksutonta, ja se on purkanut paineita siitä kokopäivähoidon tarpeesta ja antanut tilaa perheille myöskin valita tällaisia pehmeämpiä laskuja sinne varhaiskasvatuksen piiriin. On huomioitava myöskin, että meillä on tällä hetkellä maksuton esiopetus, joka on äärettömän hieno järjestelmä, jolla juuri kouluvalmiuksia annetaan kaikille suomalaisille lapsille tai Suomessa oleville lapsille.

Tällä hetkellä julkinen keskustelu varhaiskasvatuksen uudistuksesta näyttäytyy ainakin itselleni aika tunkkaisena: syytellään toinen toisia, erilaisia malleja, mikä on oikein, mikä on väärin, mikä edistää naisten tasa-arvoa, mikä on perheen, lapsen etu, ja niin edelleen. Mutta keskiöön pitää omasta mielestäni laittaa lapsen etu ja vanhemmuuden tukeminen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

On aika antaa tilaa vanhemmille, vanhemmuudelle ja vanhempien oikealle tulkinnalle siitä, mikä on oman lapsen ja perheiden etu.

17.01 Marisanna Jarva kesk: Arvoisa puhemies! Edellisen puhujan puheenvuorosta on hyvä jatkaa. Vanhemmilla ei ole nykypäivänä todellista valinnanvapautta esimerkiksi sen suhteen, että suomalainen yhteiskunta esimerkiksi ei kannusta osa-aikatyön yhdistämiseen molempien vanhempien tai toisen vanhemman osalta, että hän ja koko perhe voisivat hoitaa lapsia halutessaan myös kotona, erityisesti näitä pieniä alle 3-vuotiaita, joista asiantuntijat varhaiskasvatuspuolella ja psykologian puolella Suomessa ovat todenneet, että kodin ulkopuolisesta varhaiskasvatuksesta ei ole erityistä hyötyä alle 3-vuotiaan osalta. Ei ehkä haittaakaan, mutta ei erityistä hyötyä. Se voi olla nimenomaan perheen käytännön elämän ja sen tilanteen järjestämiseen hyvä tapa, mutta ne varhaiskasvatuksen tavoitteet eivät alle 3-vuotiaan osalta siihen ohjaa, että sitä olisi kaikille tarjottava. Sitä vanhemmille hyödyt ovat kiistatta hyviä.

Mutta sitten tämän perhevapaajärjestelmän uudistamisesta: Sitä pitää kyllä lähteä viemään eteenpäin, mutta se pitää tehdä sillä tavalla, että siinä tosiaan kaikki osapuolet ovat mukana ja se voidaan aidosti uudistaa siihen suuntaan, että meillä isät osallistuvat jatkossa enemmän lastenhoitoon kotona myöskin, ja myös siihen suuntaan, että aidosti voidaan sitä valinnanvapautta toteuttaa perheessä. Tällä hetkellä meillä myös alle vuosikkaita lapsia viedään hoitoon kodin ulkopuolelle sen takia koska perheen taloudellinen tilanne ei mahdollista kotona hoitamista. Se on aivan erilainen viesti kuin mitä yleensä julkisessa keskustelussa kuullaan, ja valinnanvapaus ei todellakaan toteudu tältä osin.

Mutta kaiken kaikkiaan mitä pitäisi viedä eteenpäin nimenomaan on tämä osa-aikatyön mahdollistaminen, ja tässä taas jälleen tulevat nämä työmarkkinajärjestöt vahvasti peliin monelta osin, ja tätä keskustelua meidän pitää käydä perhevapaauudistuksen yhteydessä myös samaan aikaan.

17.03 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Täällä on hyvä yhtyä moniin puheenvuoroihin, joita täällä on käytetty muun muassa tämän kerhotoiminnan kehittämiseksi. Kerhotoiminta ei voi olla vaihtoehto varhaiskasvatukselle tai päivähoidolle, mutta se voi olla tukemassa yhtenä vaihtoehtona perheelle niissä tilanteissa, joissa se on perheen kannalta hyvä ja lapsen kannalta hyvä vaihtoehto. Valitettava tosiasia on myös se, että meillä asiakasmaksujen osaltakin jopa sielläkin peritään asiakasmaksuja, joittenka osalta tämä palveluiden saatavuus kaikilta osin ei ole ollut paras mahdollinen. Kuten muistamme, niin hallitus on myös nostanut aamu- ja iltapäiväkerhomaksuja jopa 160 euroon, ja tiedän nyt, että on paikkakuntia ja kuntia, joissa harkitaan nimenomaan taas kuntien talouden tasapainottamisen kannalta sitä, että nämä maksut nostettaisiin maksimiin. Sitä kautta lapset ovat myös näissä iltapäivä-, aamupäiväkerhoissa eriarvoisessa asemassa.

Sitten tästä perhevapaauudistuksesta olen täysin samaa mieltä, että me tarvitsemme perhevapaauudistuksen, kattavan perhevapaauudistuksen, joka huomioi myös isien mahdollisuuden osallistua perheessä lastensa kasvuun ja kasvatukseen ja hoitoon. Nyt on ollut sillä tavalla myönteinen ilmapiiri tälle asialle, että isät ovat ottaneet sitä oikeutta itselleen. Ennistä suurempi osa isistä huolehtii, hoitaa arjessa lastaan, ja sitä kautta se on tukenut lapsen ja isän vuorovaikutusta, ja totta kai sillä on myös pitkä vaikutus sitten sen lapsen muullekin jatkokehitykselle, isän ja lapsen vuorovaikutukselle ja isän osallistumiselle perheen yhteisiin asioihin, lapsen kasvatukseen ja elämään. Mutta se on myös kiinni siitä, miten me

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

haluamme, THL:n tutkimusten mukaan muun muassa sillä on vaikutusta, miten me haluamme kiintiöidä isille tämän oikeuden, (Puhemies koputtaa) ja se sitä kautta tukee sitten isien tavallaan oikeutta myös ja osittain myös velvollisuutta näihin yhteisiin perhevapaisiin.

17.05 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Haluan vielä lopuksi korostaa, että Suomessa osallistutaan varhaiskasvatukseen Euroopan heikoimmin. Yli 4-vuotiaista vain 75 prosenttia osallistuu, kun Ruotsissa lähes 96 prosenttia, Ranskassa jopa 100. Tämä on semmoinen fakta, joka on hyvä painaa meidän kaikkien mieleen. On selvää, että laadukas varhaiskasvatus pystyy tehokkaasti pysäyttämään huono-osaisuuden kierteen ja parantaa niitä oppimismahdollisuuksia sitten myöhemmin koulutiellä. On aivan selvää, että meidän pitää nostaa sitä osallistumisastetta, ja kaikkein paras tapa siihen on maksuton osapäiväinen varhaiskasvatus samaan tapaan kuin esiopetus, aivan niin kuin edustaja Vehkaperä onnistuneesti totesi. Tosiaankin joka toisessa eurooppalaisessa maassa näin jo tehdään. Tapa voi minun mielestäni aivan hyvin olla vaikka kerhomuotoinen toiminta. Näin tehdään onnistuneesti muun muassa Vantaalla. Tässä ei se muoto ole tärkeä vaan sen varhaiskasvatuksen sisältö, ja nythän meillä on hyvä tilanne siinä mielessä, että varhaiskasvatuksen perusteet on juuri hyväksytty ja se myöskin edesauttaa sitä, että varhaiskasvatuksen laatu voi olla paremmin tasalaatuisia ympäri maata, toisin kuin se on tähän mennessä. Nimenomaan tähän laatuun ja sisältöön pitääkin nyt kiinnittää se tärkein huomio.

17.06 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Kun puhutaan tästä joskus tulevasta perhevapaauudistuksesta, niin aina on tärkeää huomioida, mikä on kunkin perheen tilanne. Tietysti perheillä tulee aina olla se valinnanvapaus. On mietittävä, kuka perheessä on työtön ja ovatko mahdollisesti molemmat aviopuoliset työttömiä. Sitten yhtenä esimerkkinä on se, että perheessä esimerkiksi lapsen äiti on työttömänä ja sitten perheenisä on yksinyrittäjä. Jos hänen pitää ihan väkisin sitten pitää se kuusi kuukautta, siellä kotona olla, niin mitä siitä tulee? Nämä ovat ihan hyviä ajatuksia, mutta kun perhevapaasta puhutaan, niin nämä kaikki tällaiset yksityiskohdat on otettava huomioon. Muistan, että esimerkiksi ministeri Risikko puuttui juuri tähän yksinyrittäjien miesten osuuteen, joka on tänä päivänä huomattavasti enempi kuin naisten yrittäjäys. Hyvä asia on, mutta ettei mennä ojasta allikkoon, niin nämä pitää kyllä tutkia hyvin perusteellisesti.

17.07 Outi Mäkelä kok: Arvoisa puhemies! Vielä, kun edustaja Kiljunen otti tämän isäasian tässä esiin, haluan tukea tätä näkemystä, miten tärkeää on todellakin saada isät mukaan siihen lasten kasvatukseen ja lasten arkeen, osallistumaan siihen perheiden elämään. Kyllä tässä asennekysymykset ovat ihan ratkaisevassa roolissa siinä, miten yhteiskunta kannustaa isiä myöskin työpaikoilla ja työmaalla ottamaan sen hetken siinä lapsen varhaisessa vaiheessa ja osallistumaan ja jäämään kotiin lapsen kanssa. Voi olla, että joissain asioissa tarvitaan kiintiöitä tai tarvitaan myös tällaisista lainsäädännöllistä mitoittamista, jotta se asenne muuttuu, mutta tämä on sellainen asia, joka pitäisi nimenomaan tässä perhevapaapohdinnan yhteydessä miettiä, että mikä Suomessa toimii parhaiten tämän asenne muutoksen osalta. Ja nyt nähdään, miten esimerkiksi Ruotsissa se on ihan täysin normaalia, että isät osallistuvat ja ovat paljon suuremmassa roolissa kuin meillä Suomessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

17.08 **Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! Silloin jos puhutaan tästä lasten hoitamisesta kotona ja vanhemmat ovat siellä, niin missään nimessä se ei minusta tässä vaiheessa ole lakikysymys vaan se on asennekysymys. Meidän täytyy saada ilmapiiri sellaiseksi, että myöskin isät jäävät kotiin. Mutta on toivottava myös, että tämä ei lipsahda siihen suuntaan, joka taas näyttää hyvältä paperilla mutta ei toimi käytännössä. Ja silloin se ei toimi käytännössä, jos perheen rahat eivät riitä siihen. Meidän täytyy pystyä pitämään huoli siitä, että perhe tulee toimeen myöskin silloin, kun isä on hoitamassa lasta.

Samaten kun puhutaan varsinaisesti varhaiskasvatuksesta, niin yhdenkään perheen taloudellinen tilanne ei saisi tuoda estettä sille, että lapset osallistuvat varhaiskasvatukseen ja varsinkin varhaisopetukseen. Varhaisopetuksesta minulla nyt on se käsitys, että sehän ei ole pakottavaa mutta se on ikään kuin velvoittavaa. Lapsen täytyy olla koulukypsä, kun hän menee kouluun. Jos lapsi ei ole siellä varhaisopetuksessa, niin sitten tuo koulukypsyys täytyy kotona jollakin tavalla olla, ja sitä testataan, että lapsi sitten siellä koulussa pärjää. Tämä ei saa olla semmoinen asia, joka on varallisuudesta kiinni, vaan jokaisella lapsella, joka ikisellä lapsella, täytyy olla mahdollisuus ilmaiseen varhaisopetukseen, aivan niin kuin täällä on sanottu ja puhuttu. Sen täytyy olla meidän mielessä, meidän asenteissa, ei meidän kukkarossa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.